RUSKI INWALID

N°. 120.

SOBOTA 26. Maia 1817.

CZYLI

WIADOMOŚĆI WOJENNE

Zawarcie. Wiadomości kraiowe : s Peterzburga. Królewstwo Polskie : z Warszawy. — Wi domości zagraniczne : Niemcy. Niderlandy. — Rozmaite wiadomości. Mody. — Kurs P terzburgski pieniędzy.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

S Peterzburga, 26. Maia.

W przeszły Czwartek, to iest 24. b. m. *Nayiaśnieyszy Pan* raczył zaszczycić bytnością swoią wspaniały bal, dany przez Posła Angielskiego Hrabiego *Katkart* w cześć Imieniu Jego Monarchy. *Nayiaśnieyszy Pan* miał na sobie ozdobę wielką orderu podwiązki.

— 15. b. m. Królowa Jmść Hiszpańska *Maryia Izabella*, mianowaną została damą wielkiego krzyża orderu Sey Katarzyny 1ey klassy.

— Kawaler *Pizarro*, Pełnomocny Minister Dworu Hiszpańskiego, *Naymiłościwiey* mianowanym został Kawalerem orderu Sgo Alexandra Newskiego, którego ozdoba przesłana mu przy następuiącym *Nayiaśnieyszego Pana* reskrypcie :

« *Kawalerze Pizarro !* Ufność Króla twoiego Monarchy, wybrała cię za pierwszego Stróża wszelkich zamiarów Jego, tyczących się spraw zewnętrznych oyczyzny twoiey. Zapewne przyiaciel i sprzymierzeniec Monarchy któremu służysz s takiem oddaniem się, powinien uczcić w osobie twoiey tak wybor Króla Jmści Katolickiego, iako też gorliwość s twey strony usprawiedliwiaiącą ony. To są pobudki dla których mianowałem cię Kawalerem orderu Sgo Alexandra Newskiego, znaki iego z ukontentowaniem dołączam. »

« Za tem *Kawalerze Pizarro !* Proszę Boga ab cię raczył mieć w swoiey swiętey opiece. »

ALEXANDER.

W Peterzburgu 15 Maia 1817 roku.

— Jenerał-Maior *Kutuzow*, Dowódzca 20. pi szey dywizyi, miał sczęście otrzymać od *Nayi śnieyszego Pana* następuiący reskryt :

W nagrodę gorliwey służby, i usilności w pe nieniu obowiąsków W. Panu poruczonych, or w skutek zaświadczeń zwierzchności. Naymił ściwiey mianuię Kawalerem Orderu Sey An 1ey klassy, znaki takowego Orderu tu dołączan i roskazuie abyś ie wziął na siebie, i nosił wedł przepisanych ustaw, będąc przekonanym, iż tak wa nagroda, zachęci go do podobneyże gorliwo w służbie Naszey i nadal

zostaię W. Panu przychyl

ALEXANDER.

W Peterzburgu 18. Maia 1817.

— Po dzień 22. Maia weszło do portu Kr sztadskiego 505 okrętów, wiele z nich iest z ba stem a mniey s towarami. — Jeden adressowa do P. *Sztyglica i Kompanii*, nic oprócz owoc

ma na sobie. Trzeba się spodziewać, że w krótce ęcey ieszcze podobnych przybędzie, gdyż owoce mianowicie pomarańcze znaczuie stanniały.

Królewstwo Polskie.

Z Warszawy, 24. Maia.

Dyrekcyia Jeneralna Loteryy Królestwa Polskiego.

Gdy Loteryia pod dniem 26. Listopada 1815 ku ogłoszona na maiętność Tyszowce, w którey rócz rzeczoney maiętności 63 tysiące 833⅓ Czer. ł. urzędownie otaxowaney, 1000 Losów ieszcze ygrywa 10,000 Czer. Zł., niezawodnie na dniu . Czerwca r. b. odciągniona zostanie; zważaiąc yrekcyia, iż ten nieodmienny termin ciągnienia liża się, sądzi potrzebą ostrzedz ninieyszém ma-ych ieszcze chęć stawiania na wspomnioną Loteią, iż stosownie do wydanego pod dniem 26. Lipada 1815 Planu, zaleconém zostało wszystm Kollektorom, ażeby na trzy tygodnie przed rminem ciągnienia Losy nie sprzedane do Dyreki odesłali, co się równie ściąga i do Losów bezatnych, których od przeznaczoney ilości iuż maliczba pozostaie, a zatém życzący sobie nabydź kowych Losów, wcześnie powinni zgłosić się do ollektorów, lub też wprost do Dyrekcyi adresiąc franco odezwy swoie, a stosowną ilość Low do nadesłanych pieniędzy, niezawodnie otrzyaią z Pocztamtu przez siebie wskazanego.

W Warszawie, dnia 20. Maia 1817.

Kochanowski.

Straszak S. J. D.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

Z Sztutgardu, 15. Maia.

dpowiedz Rady sekretney Królewskiey na list Xięcia Pawła Wirtembergskiego, przesłany do niey pod dniem 20. Kwietnia r. b. z Hanau.

(Obacz Numer poprzedzaiący.)

Pismo W. K. M. pod datą 20. Kwietnia, maiące cel układy z Stanami Wirtembergskiemi tyczące nowego proiektu konstytucyi, tak dotkliwie obinia i s. p. Króla i Rząd teraznieyszy, iż odpoiedz którą czyniemy z roskazu Króla Jmści paiącego, iest z naszey strony wielką ofiarą.

Niewypisuiemy wszelkich przystosowań obcych brażaiących wszystkich tych, którzy należeli do iela konstytucyi, przestaiemy w tym względzie uczynieniu uwagi, iż osoby powstaiące dzisiay przeciwko takowym przystosowaniom, naywięcey wzięły udziału w utworzeniu proiektu przyiętego przez Króla s. p. aby Reprezentantom narodu Wirtembergskiego nadać pewne punkta główne iako zasadę w układach tyczących się *paktów konstytucyinych* wspólnie uchwalonych; do czego przydano iescze urzędowe oświadczenie, iż stany Wirtembergskie maią zupełną wolność miesczenia w układach konstytucyynych, wszelkich umów, warunków i uchwał z ich konstytucyi poprzedniczey, któreby się im zdawały potrzebne albo użyteczne, i że wszystko co tylko będzie się zgadzać z dobrem stanów, przeięte będzie przez konstytucią ieneralną.

Co się zaś tycze sprawy główney, aż nadto iest widoczne, iż rząd dotąd naymnieyszego nieuczynił kroku dążącego do wywrócenia zasad poprzedniczych; i wymówka: iż rząd teraznieyszy taki bierze kierunek, który go uwolnić może od uznania praw narodu utwierdzonych przez traktaty, tem bardziey iest niesprawiedliwą, kiedy Król teraz panuiący przy nowem otwarciu posiedzeń stanu 3. Marca r. b. nietylko publicznie wyznał, iż ma za obowiązek dokończyć dzieło rospoczęte przez Oyca Swego, lecz nadto, iż przedsiębierze nową konstytucyią na dawnych zbudować zasadach, i wszystkie punkta dawney dziedzicznych stanów konstytucyi, które tylko mogą ieszcze bydź przystosowane, umieścić w nowey.

Bardziey ieszcze iest niedarowane podeyrzenie iakoby rząd miał zamiar zniewolenia stanów do przystania na proiekt konstytucyi im podaney z narażeniem ich swobod i niezawisłości. Któż niewidzi iż rząd J. K. M. znany iest z uszanowania dla sprawiedliwości i prawdy; nadto ieszcze Król Jmść oświadczył wyraznie stanom przy zawiadomieniu o proiekcie konstytucyi: iż gotów iest czynić w nim wszelkie przemiany, i przyymować wszelkie przełożenia mogące się uważać za zdolne do ulepszenia, a nawet i takie któreby tylko przyzwoicie pomiesczone bydź mogły.

My przeciwnie oddaiemy się nadziei, iż ieśli stany przeięte uczuciami należnemi z ich strony Królowi i oyczyznie, ciągle dążyć będą do ułożenia *paktów konstytucyynych* mogących się przystosować do iedney i drugiey strony, wkrótce układy pomyślny wezmą koniec, i rozumiemy, iż niepowinnismy się obawiać, aby niemiały i dziś mieysca nieprzyiemności, iakich doświadczali niegdyś panuiący Wirtembergscy s przyczyny wdawania się następców czyli należących do tronu w sprawy stanow z ich panuiącemi.

W każdem zdarzeniu upoważnieni iesteśmy oświadczyć, iż Krol Imść panuiący stale się będzie trzymać prawideł uroczyście oświadczonych przez siebie i przyiętych iescze przez s. p. Króla Oyca iego. A tem bardziey niepozwoli członkom rodziny Krolewskiey wdawania się w układy zachodzące teraz między nim i Reprezentantami wiernego iego narodu, że z iedney strony J. K. M. sam ma zamiar czuwania nad zachowaniem praw tronu i Jego rodziny, z drugiey strony stosunki między członkami rodziny Królewskiey tak wzaiemnie, iak względem osoby Królewskiey, dokładniey będą urządzone przez prawo familiyne.

Jesteśmy z uszanowaniem i. t. d.

w Sztutgardzie, 10. Maia 1817.

Niderlandy.

Z Bruxelli, 13. Maia.

Król zwiedzaiąc prowincyie południowe, zatrzymał się w *Tournay* w pałacu Biskupim, którego gospodarz wyszedłszy na spotkanie J. K. M. na czele duchowieństwa, przywitał *Nayiaśnieyszego Pana* mową, na którą Krol odpowiedział w te słowa: « Kontent iestem s postępków duchowieństwa twoiego. Są iescze niektóre trudności do ułatwienia zachodzące między rządem moim i dworem Rzymskim, ale pewien iestem, iż się wkrótce wszystko zakończy za pomocą układów czynnie odbywaiących się. Day to Boże! *Niech żyie Król!* zawołał ten szanowny Biskup, a duchowieństwo za nim powtorzyło z uniesieniem *Niech żyie Król!*

— Jenerał *Leteillier*, wygnaniec Francuzki zaślubił niedawno Pannę de *Liege* bardzo piękną i bogatą. Jenerał *Flahault* żeni się z Lady *Iljeston* po którey bierze 40,000 funtów szterlingów rocznego przychodu.

— Zona Marszałka *Soult* iest teraz w tem mieście przeiazdem z Dusseldorfa do Paryża.

— Podeyścia, Kradzież, Zebractwo i t. p. wychodzą iuż teraz z mody. Inny w cale w tey mierze przyięty iest sposob. Zbieraią się gromadami ludzie będący w nędzy, i śmiało w dzień przychodzą do domów zamożnieyszych, i dopotąd z nich niewychodzą, dopokąd nie otrzymaią tego po co przyszli. Tak się niedawno trafiło w okolicach *Waterdig*: 25 ludzi weszło do domu iednego dzierżawcy, i smiało ale spokoynie domogalo się o pokarm, dano im kilka bułek chleba, kawał mięsa i 10 franków po czem wyszli spokoynie.

Rozmaite wiadomosci.

— Twierdzą Gazety Londyńskie, iż w Lionie na teatrze zgubiła iedna z Aktorek podwiązkę trzech kolorową. Straszne powstało zamieszanie, i przerwano widowisko. Do usmierzenia rozruchu, użyto woyska składaiącego się z Szwaycarów, i gwardyi narodowey, Szwaycarowie przyłączyli się do stronnikow koloru białego, gwardyia zaś protegowała granatowych. — Skończono nakoniec bitwę, lecz Szwaycarowie wystąpić musieli z miasta.

— Pewny fizyk we Francyi twierdzi, iż niepogody i burze, które teraz panuią, są skutkiem wielości konduktorów po wszystkich kraiach.

— Pewny człowiek w *Paryżu* szczegolnieysze ma obłąkanie umysłu. Liże on mury, i zdaie mu się, że nasyca się smakiem naywybornieyszych pomarańczy, które podług iego widzi mi się wiszą ieszcze na swoich drzewach.

— Pan *Journet*, aptekarz w *Paryżu*, odkrył w ziarnie owsa (więcey czarném, niżeli białém) aromatyczną materyą, wyrównywaiącą wanilii, z którey wyciąg, gdy pędzi się z winnym wyskokiem lub wodą, nadaie zapach wanilii. Tenże wyciąg użyty bydź może zamiast wanilii do czekolady i innych rzeczy.

— P. Wincenty *Wróblewski* ogłosił w Krakowskiey gazecie *nowy wynalazek nader użyteczny*, w te słowa:

Chęci naylepsze, starania nayusilnieysze, praca wreszcie sama nieodpowiedzą oczekiwaniom rolnika, gdy im talent i przemysł w pomoc nie przyyydą. Tą przeięty prawdą, myślałem garce moie przerobić, które w dawnym sposobie zdziałane, wiele zabierały mieysca, czasu, i potrzebowały opału; a lubo garce parowe powszechniey zaczęły bydź w używaniu, iednakże i w tych niedogodności znayduiąc, chciałem się chwycić nowości bez wystawienia się na straty, iakie się nowatorom wydarzaią. — Wsparł mnie w mém przedsięwzięciu JP. *Stattler*, Kotlarz w *Krakowie* zamieszkały, podeymuiąc się na swoie risico ieden garniec zrobić tey samey wielkości, iaki miałem w gorzelni, bez potrzeby użycia trzeciego. Skutek naypomyślniey odpowiedział naszym oczekiwaniom, bo po siedmiomiesięczném palenin okazało się, iż com dawniey na trzech garcach po 8 beczkach korcowych w 24 godzinach wyrabiał, to teraz z teyże samey ilości zacieru na iednem garcu nowey teoryi odchodzącym siedm razy w 24 godzinach wyrabiam beczek 14, będąc co większa od dna przypa-

lenia zabezpieczony. Zysk odnoszę znaczny na czasie, a nierównie większy na koszcie, bo ten garniec o połowę mniey niż dawniey potrzebuie opału, co iest skutkiem zaprowadzonych przez tegoż P. *Stattlera* innych kotlin.

— Na wielkanocnym iarmarku w *Lipsku* było rozmaitych dzieł na sprzedaż w księgarniach około 2000, nie licząc w to 104 romansów, 47 sztuk teatralnych, i 134 dzieł w ięzykach Francuzkim i Angielskim, ogłoszonych w księgarniach Niemieckich.

— Literatura i handel księgarski coraz wzrastaią w Ziednoczonych Stanach Ameryki, a mianowicie w *Filadelfii*. W mieście tém iest 31 drukarni, a w nich 150 pras drukarskich. Wyrachowano, że w nich drukuią corocznie 50,000 tomów, nie licząc w to mnogich pisemek. Rozchodzi się w tym kraiu 300 dzienników i gazet, a z tych niektóre wychodzą po Niemiecku.

— Pewny Anglik wynalazł sposób rzucania mostów na przesmykach morskich, szerokich *np.* iak między *Calais* i *Douvres*, między Angliią i Irlandyą.

— Uwielbiaią teraz w *Londynie* z przecudownego grania na skrzypcach dziewięcioletnią panienkę *Tremearn*.

— Ogłoszono, iż *Jakob z Falaise* ziada żywe myszy i iaskułki; lecz to nie iest rzeczą nową, bo i dawniey, np. w r. 1738 pewny Irlandczyk ziadał koty i psy żywe, poczynaiąc od głowy, za co brał od widzów po dwa szylingi (4 zł. pol.), i miał z tego osobliwego widowiska nader znaczny dochód.

— Pewną dziewczynę, która niezmiernie swoich rodziców, a szczególniey oyca biiała, sąd naywyższy Duński skazał na śmierć.

— Jak niebezpieczno iest kłaść upaloną kawę prosto z ognia do drewnianego naczynia, okazało zdarzenie w *Poznaniu*, gdzie z tey przyczyny wszczął się był pożar, ale go wcześnie ugaszono.

MODY.

Damy Paryzkie, lubo podług mody mniey dbaią o zgodę domową, przecież staraią się, aby ich barwy ubiorów nosiły piętno iedności i zgody. Uwagą ich w tey mierze naywięcey i nayszczególniey ściąga się do kapeluszów; w tych bowiem staraią się, aby kwiat odpowiadał wstążce, i na wzaiem. Naymodnieysze wstążki powinny mieć dno gazowe, a brzegi Gros de Naplowe; gdy zaś pierwsze iest koloru słomianego, drugi powinien bydź zielony lub lilla. W przypadku, kiedy dno zielone, brzeg powinien bydź czerwony; lecz bywaią używane i wstążki czerwone z brzegiem słomianego koloru, i lilla z cytrynowym; zgoła, zależy to od uroienia, które nayczęściey modzie towarzyszy. Kapelusze słomiane Włoskie ubierane bywaią albo białą wstążką z kokardą i szarfą, lub kwiatem koloru odpowiedniego kapeluszowi. Szarfa powinna bydź w pasy, lub cieniowana, a w braku takowey bierze się niekiedy szeroka ponsowa lub zielona w pasy wstążka, i brzegi iey zwieszaią się długo. Kapelusiki negliżowe robione są teraz z prostym rondem, którego brzeg garnirowany bydź powinien wstążką przez środek marszczoną; toż samo i główka, na którey wierzchu kładą kawałek zwiniętey gazy.

Garnirowania do sukien haftowane iuż wychodzą z mody, a na ich mieysce zaczynaią nosić do białych perkalowych sukień draperye z puffek muślinu klarownego.

Mężczyźni używaią powszechnie do fraków granatowych żółtych guzików z axamitnym takiegoż koloru kołnierzem; do fraków zaś zielonych, białych guzików, z czarnego axamitu kołnierzem.

Na rysunku do ostatniego dziennika mody załączonego iest dama z gołą gładko uczesaną głową i warkoczem splecionym; ma spencer lewantynowy żółty; do tego suknią perkalową w zęby u dołu wyciętą, potróynym haftem w duże kwiaty ozdobioną, do tego zielone rękawiczki i żółte trzewiki; a taki stróy nazywa się dotąd naymodnieyszy.

Wiedeńka przy niey stoiąca iest cała zahaftowana i obciążona perłami. Suknia iey zwierzchnia składa się z koronek, spodnia zaś atłasowa koronkami w esy obszyta, miedzy któremi są rozetki z pereł. Rękawki tey sukni krótkie wycięte, a gors po szyię zakryty. Do tego ma kapelusik krepowy z blondynami i trzema piórkami spadaiącemi.

Kurs Peterzburgski pieniędzy. Maia 26. dnia 1817.	Assygnac.		Srebrne.	
	Rble.	Kop.	Rble.	Kop.
Dukat Hollanderski	10	70	—	—
Rubel srebrny	3	82	—	—
Assygnata storublowa . . .	—	—	26	10

W St. Peterzburgu, w Drukarni Karola Kraya.